

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Zemaníkovej a členiek senátu Mgr. Ľubomíry Kúdelovej a JUDr. Petra Dukesa v právnej veci žalobcu: **G.**, so sídlom X., M., X., X., C., IČO: H., zast. J., advokátom, s.,r.,o. B., V., B., proti žalovanému v 1. rade: **H.**, spol. s r. o., K., N., IČO: X. a žalovanému v 2. rade: **A.**, spol. s r. o., K., N., IČO: X., zást. J., advokátom, Š., N., **o zaplatenie 298.658,- Eur (8.997.376,- Sk) s prísl.**, o odvolaní žalobcu a žalovaného v 2. rade proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. Z-2-34 Cb 481/96-203 zo dňa 01. októbra 2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. Z-2-34 Cb 481/96-203 v časti o zaplatenie 300.000,- Sk s 28% úrokom z omeškania ročne od 31. marca 1993 do zaplatenia **p o t v r d z u j e** a v prevyšujúcej časti **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 300.000,- Sk s 28% úrokom z omeškania a trovy konania v prospech žalobcu. Konanie

vo výške 8.697.376,- Sk voči žalovanému v 1. rade zastavil.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že žalobca sa proti žalovaným domáhal zaplataenia istiny 8.997.376,- Sk s 28% úrokom z omeškania ročne za obdobie od 31. marca 1993 do zaplataenia titulom nároku z úverovej zmluvy zo dňa 19. októbra 1992, súčasťou ktorej bolo ručiteľské vyhlásenie žalovaného v 2. rade.

Žalobca podaním zo dňa 24. mája 2000 v časti 8.697.376,- Sk vzal žalobu späť. V priebehu konania došlo k postúpeniu pohľadávky na terajšieho žalobcu a súd zmenu účastníka na strane žalobcu pripustil.

Uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 24. apríla 1998 bol na majetok žalovaného v 1. rade vyhlásený konkurz a žalobca si voči nemu prihlásil svoju pohľadávku. V časti 8.697.376,- Sk vzal dňa 04. januára 2006 žalobca žalobu proti žalovanému v 1. rade späť. Žalovaný v 2. rade s týmto úkonom súhlasil.

Po splnení rozvrhového uznesenia bol konkurz na majetok úpadcu zrušený a žalovaný v 1. rade bol vymazaný z obchodného registra dňa 31. marca 2007.

Uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 13. januára 2006 (na l. č. 139) bolo konanie proti žalovanému v 1. rade zastavené a bolo rozhodnuté i o trovách konania, proti ktorému v časti trov konania podal žalobca odvolanie, o ktorom rozhodol odvolací súd tak, že uznesenie v časti trov konania – vrátenia súdneho poplatku – zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na rozhodnutie o vrátení súdneho poplatku.

Žalovaný v 2. rade sa k žalobe písomne vyjadril dňa 04. septembra 1996 tak, že je nesporné, že vyhlásením o ručení dňa 21. októbra 1992 sa stal ručiteľom žalovaného v 1. rade podľa § 303 a nasl. Obch. Z., ale len do výšky 300.000,- Sk podľa § 304 ods. 1 Obch. Z. Ďalej poukázal na to, že dodatok z 21. októbra 1992 do ručiteľského záväzku, žalovaného v 2. rade nezaväzuje a postúpiť úverovú zmluvu ani ručiteľský záväzok nie je možné, pretože ručiteľské vyhlásenie urobil voči pôvodnému veriteľovi (S., a. s.) a nedošlo k vyhláseniu, že súhlasí so

zmenou veriteľa.

Žalobca k tomuto vyjadreniu uviedol, že jeho predchodca v minulosti žalovaného v 2. rade vyzval na zaplatenie ručiteľského záväzku, a zároveň mu oznámil výšku splatného úveru zabezpečeného jeho ručením.

Súd vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi a zistil, že na základe úverovej zmluvy č. 1236/92 bol žalovanému v 1. rade poskytnutý úver vo výške 9.000.000,- Kčs s dohodnutou úrokovou sadzbou a lehotou splatnosti 30. septembra 1998. V zmluve bol dohodnutý i úrok 28% v prípade nesplácania úveru v dohodnutej forme. K tejto zmluve žalovaný v 2. rade pristúpil ako ručiteľ úveru do výšky 300.000,- Kčs.

V konaní bolo preukázané, že na žalovaného v 1. rade bol vyhlásený konkurz (6K 9/97 dňa 24. 04. 1998), do ktorého si žalobca svoju pohľadávku prihlásil konkurznou prihláškou zo dňa 15. júna 1998, ktorá bola uznaná.

Súd nárok voči žalovanému v 2. rade posudzoval podľa § 303 a nasl. Obch. Z. a dospel k názoru, že žaloba proti žalovanému v 2. rade je vo výške 300.000,- Sk vrátane úroku z omeškania vo výške 28% ročne od 31. 03. 1993 dôvodná, preto v tejto časti rozhodol tak, ako vyplýva z výroku rozsudku.

Konanie proti žalovanému v 1. rade s odkazom na ust. § 96 ods. 1, 3 s prihliadnutím na § 107 ods. 1 O. s. p. zastavil.

O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O. s. p. v časti zastaveného konania vo výške 8.697.376,- Sk. V časti nároku o 300.000,- Sk rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Žalobca podal proti rozsudku v časti týkajúcej sa náhrady trov konania odvolanie podaním zo dňa 27. novembra 2008, v ktorom uviedol, že svoje trovy vyčíslil dňa 01. 10. 2008 a navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutej časti zmenil tak, že žalobcovi prizná voči žalovanému v 2. rade trovy konania vo výške súdneho poplatku 11.997,- Sk a právneho

zastúpenia vo výške 348.389,- Sk.

Proti rozsudku v zákonnej lehote podal odvolanie i žalovaný v 2. rade podaním zo dňa 09. decembra 2008.

V odôvodnení uviedol, že pôvodne bola žalovaná suma 8.997.376,-- Sk s príslušenstvom, proti opodstatnenosti ktorej namietal a následne vzal žalobca žalobu nad sumu 300.000,- Sk späť. Žalovaný v 2. rade so späťvzatím súhlasil a žiadal o priznanie trov konania (na l. č. 182). Súd rozhodol, ale žalovanému v 2. rade náhradu trov konania nepriznal, hoci ich mal riadne vyčíslené.

V odôvodnení odvolania ďalej uviedol, že súd nesprávne právne vec posúdil a rozhodol. Poukázal na skutočnosť, že je nesporné, že bola podpísaná dohoda o ručení, označená ako „vyhlásenie o ručiteľskom záväzku“ na zabezpečenie úveru na 300.000,- Sk poskytnutého úverovou zmluvou z 21. 10. 1992, pričom záväzok žalovaného v 2. rade platil len do rozsahu, v ktorom bol podpísaný, nie však v časti dopisovanej žalobcom. Nesúhlas s rozhodnutím vo veci samej v súvislosti s postúpením úverovej pohľadávky vyjadril tak, že nemožno postúpiť úverovú zmluvu ani ručiteľský záväzok. Zastáva názor, že urobil ručiteľské vyhlásenie voči konkrétnemu veriteľovi, ktorým bola S., a. s., za konkrétneho dlžníka a nikdy sa nezaviazal súčasnému žalobcovi, že bude voči nemu niečo plniť.

Žalobca k odvolaniu žalovaného v 2. rade uviedol, že odvolanie je nedôvodné a navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť v časti istiny s príslušenstvom a v časti trov konania zmeniť a priznať žalobcovi náhradu trov konania.

Najvyšší súd ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.) prejednal vec podľa ust. § 212 ods. 2 O. s. p. a po prejednaní odvolania podľa ust. 214 ods. 2 O. s. p. dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Predmetom odvolacieho konania je posúdenie, či rozhodnutie súdu prvého stupňa je vecne správne t. j. či je žalovaný v 2. rade nositeľom povinnosti splniť platný záväzok dlžníka,

ako ručiteľ.

Medzi a. s. S. (predchodca žalobcu) a žalovaným v 1. rade bola uzavretá úverová zmluva č. 1236/92 dňa 21. októbra 1992, na základe ktorej bol žalovanému v 1. rade poskytnutý úver 9.000.000,-- Kčs s dohodnutou úrokovou sadzbou vrátane sankčných úrokov, ktorý mal splácať v dohodnutých splátkach a mal byť splatený treťou splátkou v roku 1998. Na zabezpečenie uvedeného úveru do výšky 300.000,– Sk žalovaný v 2. rade podpísal ručiteľské vyhlásenie podľa § 303 až § 312 Obch. Z. Úverový dlžník záväzok z úverovej zmluvy uznal vyhlásením o uznaní dlhu formou notárskej zápisnice spísanej dňa 25. augusta 1997. Dlžník ani napriek výzve na plnenie záväzok z úverovej zmluvy nesplnil.

Z vykonaného dokazovania pred súdom prvého stupňa bolo z výpovede I. (na l. č. 213) zistené, že žalovaný v 2. rade ako ručiteľ podpísal ručiteľskú listinu (§ 303 a nasl. Obch. Z.).

Nakoľko úverový dlžník záväzok nesplnil, žalobca vyzval na plnenie ručiteľa, čo bolo už v prvostupňovom konaní preukázané.

Podstata zabezpečenia záväzku ručením spočíva v tom, že veriteľovi vzniká právo domáhať sa splnenia záväzku od ručiteľa v prípade, že splatný záväzok dlžník nesplní. Podmienkou však je, aby bol ručiteľ na plnenie po splatnosti záväzku vyzvaný. V tejto veci sa na ručenie vzťahujú ustanovenia Obchodného zákonníka (§ 303 a nasl.). Úprava ručenia v Obch. Z. má komplexnú povahu a s poukazom na túto skutočnosť sa ani podporne neuplatňujú ustanovenia Obč. Z. upravujúce ručenie.

Na rozdiel od úpravy podľa Obč. Z., ručenie podľa § 303 až § 311 nevyžaduje uzavretie zmluvy medzi ručiteľom a veriteľom, postačuje len písomné prehlásenie ručiteľa.

Z formulácie § 303 ods. 1 Obch. Z. vyplýva, že ručiteľ musí písomné prehlásenie vykonať voči veriteľovi spôsobom, aby bolo jednoznačné, že ručenie prevzal.

Právny vzťah ručenia je vzťahom akcesorickým, teda závisí od existencie záväzku dlžníka na určité plnenie veriteľovi. Vzniká na základe vzťahu veriteľa a dlžníka, a to ako

zabezpečovací mechanizmus. V tejto veci základným vzťahom veriteľa a dlžníka bola úverová zmluva, predmetom ktorej bolo poskytnutie úveru.

Funkciou ručenia je jednak deklarovanie reálnej podoby zabezpečovaného záväzku a jednak je náhradným zdrojom, z ktorého môžu byť uspokojené nároky veriteľa, i keď len v suplovanej forme. V právnom vzťahu ručenia vystupuje na jednej strane veriteľ a na druhej strane osoba, ktorá veriteľovi v písomnej forme vyhlásila, že uspokojí jeho pohľadávku, ak dlžník nesplní. Náležitostami a predpokladmi právne relevantného úkonu ručenia sú:

- záväzok ručiteľa uspokojiť veriteľa, ak dlžník neplní
- určenie dlžníka a zabezpečovaného záväzku (čo do identity, obsahu a rozsahu, ako i právny titul záväzku),
- platnosť záväzku.

V predmetnej veci bolo jednoznačne preukázané, že žalovaný ručiteľský záväzok prevzal, išlo o platný záväzok a taktiež nebol spochybnený právne relevantným spôsobom obsah ani rozsah záväzku.

Typickým znakom ručenia je subsidiarita, ktorá sa prejavuje v tom, že veriteľ sa musí najprv domáhať uspokojenia svojej pohľadávky od dlžníka. Povinnosť ručiteľa nastupuje až následne, pričom musia byť splnené podmienky:

- dlžník nesplnil platný záväzok,
- dlžník je s plnením záväzku v omeškaní t. j. ani na výzvu splatný záväzok nesplnil. Zákon však veriteľa zbavuje splniť túto povinnosť (písomná výzva dlžníka na plnenie), ak to nemôže vykonať pretože dlžník napr. zanikol alebo aj vtedy, ak je nepochybné, že dlžník svoj záväzok nesplní,
- veriteľ sa domáhal splnenia záväzku od ručiteľa po splnení vyššie uvedených podmienok.

V predmetnej veci bolo už v prvostupňovom konaní preukázané a v odvolaní nespochybné, že dlžník záväzok z úverovej zmluvy ani na výzvu nesplnil.

Na vznik povinnosti ručiteľa splniť záväzok namiesto dlžníka sa nevyžaduje predchádzajúce súdne vymáhanie od dlžníka, ani stav nevykonalnosti pohľadávky. Ručenie trvá, pokiaľ trvá zabezpečovaný záväzok (§ 311 ods. 1). Podľa úpravy podľa Obch. Z. ručenie nezaniká zánikom právnickej osoby, ktorá je dlžníkom, ani pre nemožnosť plnenia dlžníkom, pokiaľ je záväzok splniteľný ručiteľom. Skutočnosť, že úverový dlžník zanikol výmazom z obchodného registra dňom 24. augusta 1999, teda nemá za následok zánik ručiteľskej povinnosti, ak záväzok trvá.

Zmeny v osobe veriteľa, ktoré nastali v súvislosti so zmluvami o postúpení zabezpečenej pohľadávky, nemajú vplyv na postavenie ručiteľa, ktorý je povinný plniť novému veriteľovi, pričom vôbec nie je relevantné ani prípadné spochybnenie zmlúv o postúpení pohľadávok týmto subjektom. Jediné, čo môže spochybňovať, je predmet jeho záväzku a nie kto sa stal novým veriteľom a či po práve. Z uvedeného teda vyplýva, že pokiaľ ide o istinu s príslušenstvom, v tejto časti prvostupňový súd vyslovil správny právny názor a odvolanie žalovaného v 2. rade je v tejto časti nedôvodné.

V prevyšujúcej časti napadnutého rozsudku odvolací súd zistil, že podľa obsahu sa žalobca domáhal žalobou zaplatenia sumy 8.997.376,- Sk s 28% úrokom z omeškania spoločne a nerozdielne voči žalovanému v 1/ a 2/ rade.

Pôvodný žalobca už podaním zo dňa 24. mája 2000 (na l. č. 31) vzal žalobu v časti proti žalovanému v 1. rade späť, nakoľko pohľadávka proti nemu bola priznaná v konkurznom konaní, požiadal o vrátenie súdneho poplatku a zotrval na žalobe voči žalovanému v 2. rade vo výške 300.000,- Sk s 28% úrokom z omeškania. Následne došlo k postúpeniu pohľadávky na súčasného žalobcu, ktorý podaním zo dňa 03. 01. 2006 (na l. č. 122) vzal žalobu voči žalovanému v 1. rade späť, navrhol v tejto časti konanie zastaviť a na nároku voči žalovanému v 2. rade zotrval vo výške 300.000,- Sk s 28% úrokom z omeškania. Na základe tohto podania súd konanie voči žalovanému v 1. rade zastavil a rozhodol i o trovách konania. Uznesenie o zastavení konania bolo účastníkom doručené. Prvostupňový súd ďalej konal vo veci samej a opätovne konanie voči žalovanému v 1. rade zastavil, avšak do výšky 8.697.376,- Sk. V tejto časti je napadnuté rozhodnutie nejasné, nepresné a súd sa riadne v žalobe s uplatneným nárokom

voči solidárnym dlžníkom nevysporiadal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedeného dospel k záveru, že rozsudok napadnutý odvolaním je v časti o zaplatenie 300.000,- Sk s 28% úrokom z omeškania vecne správny, v tejto časti súd prvého stupňa riadne zistil skutkový stav a následne vyvodil i správny právny záver, preto napadnutý rozsudok v tejto časti podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p. potvrdil. V prevyšujúcej časti rozsudok podľa § 221 O. s. p. zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie, v ktorom rozhodne i o trovách konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 29. októbra 2009

JUDr. Jana Zemaníková, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Zuzana Štofániková